

מסכת כריתות

פרק שלשים ושש

א-ב מתניתין:

בכל העבירות המנויות במשנה יש מעשה, חוץ מהמגדף, שאינו נחשב מעשה, וכפי שיבואר לקמן.

נמצא, שבכל הכריתות המנויות להלן במשנה יש חיוב חטאת, חוץ מפסח ומילה. ולחכמים גם חוץ ממגדף.

כל חיובי כרת על עבירת מצוות לא תעשה נאמרו במי שעבר את העבירה במזיד, אך בלי שעדים התרו בו [כגון שידע מעצמו שחייבים על דבר זה כרת]. אבל אם התרו בו, הרי יש לאוין שחייבים עליהם סקילה, ויש שבשריפה או בחנק. ויש שחייבים עליהם מלקות. וכל הלוקה על עבירה שעבר, נפטר מעונש כרת שנאמר בה. אך אם עבר בשוגג, חייב עליהם חטאת.

בפסח ומילה שהן מצוות עשה — אין עונש אחר מלבד הכרת, אפילו אם התרו בו.

שלשים ושש כריתות (1) נאמרו **בתורה** (2), ואלו הן:

משנתנו מונה את רשימת העבירות אשר התורה מחייבת עונש כרת על עשייתן במזיד.

והטעם שרבי סידר דינים אלו בסדר קדשים הוא משום שברובן הגדול אם עשאן בשוגג חייבים עליהן קרבן חטאת.

הכלל הוא — כל מצות לא תעשה שחייבים על עשייתה בזדון כרת, מביאים קרבן חטאת על עשייתה בשגגה.

עונש של כרת נאמר רק בעבירת מצוות לא תעשה, חוץ ממצות מילה וקרבן פסח, שלמרות שהן מצוות עשה בלבד בכל זאת חייב האדם הנמנע מלעשותן בעונש כרת. אך אם עבר עליהן בשוגג, אינו מביא חטאת.

תנאי נוסף להתחייב חטאת — שתהיה עבירה שיש בה מעשה. [תנאי זה הוא אליבא דחכמים, ומצינו תנאים החולקים ומחייבים אפילו בלא מעשה].

וכתבו עוד התוס' שם, שריב"א נחלק על רש"י, וסובר שבכל מקום שנאמר עונש כרת, אין זרעו נכרת חוץ מאותן עריות שנאמר בהם ערירי [וכן בשאר עריות, הואיל והוקשו כל העריות יחד, כן כתבו התוס' ביבמות]. והחילוק שבין מיתה לכרת הוא, שעונש כרת הוא שימות קודם הגיעו לשנת ששים, ובמיתה אין זמן קצוב למיתתו. ולפי שיטת הירושלמי החילוק הוא,

1. שיטת רש"י כאן ובשבת [כה], שכל עונש כרת שבתורה הוא שמת בלא בנים. וזהו החילוק שיש בין כרת למיתה בידי שמים, שבמיתה אין זרעו נכרת. ואילו התוס' במסכת שבת ביארו, שהכונה דוקא למיתת בניו הקטנים, אבל בניו הגדולים אינם מתים מחמת חטא אביהם [אולם התוס' ישנים יבמות [ב] הוסיפו, שזהו דוקא כשאין אוחזין מעשה אבותיהם בידיהם].